

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1919 kl. 1/2 1. e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna.

Närvarande: herrar Dahl, Jacob Larsson, Alfred Petrén*), Frändén*), von Essen, Kaijser*), Lindström, Magnusson i Kalmar, Strömberg, Hedin, Andersson i Fiskebäckskil, Johansson i Vittinge, Svensson i Kompersmåla och Ödström.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 18 mars 1919 dagtecknad proposition, nr 304, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intaget förslag till lag om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet, i den mån ej redogörelse därför här nedan lämnas, hänvisa till propositionen.

I anledning av motion till 1909 års riksdag hemställde riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t täcktes taga i övervägande, huruvida i flottningsstadgan eller i annan författning borde upptagas bestämmelser därom, att på ställen vid allmän flottled, där sådant vore av

*Kungl.
Maj:ts pro-
position.*

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 9 saml. 2 avd. 19 häft. (Nr 28—31). 1

nöden, skulle finnas bostäder uppförda för flottningsmanskapet och underkastade i tillämpliga delar samma föreskrifter som övriga till flottleden hörande byggnader. Med anledning av denna skrivelse har, sedan utredning i frågan verkstälts och åtskilliga myndigheter blivit hörda, grundläggande bestämmelser i ämnet upptagits i det av särskilda sakkunniga utarbetade förslaget till ny lagstiftning om flottning m. m. och ingått i det av nämnda sakkunniga den 14 december 1916 avgivna betänkande med förslag till ny flottningsslagsstiftning.

De bestämmelser i det vid innevarande riksdag föreliggande, på nämnda betänkande grundade förslaget till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen, vilka röra härbärgen för flottningsarbetarna, äro följande. I 6 kap. 4 § har upptagits föreskrift, att där för allmän flottleds inrättande någon anläggning eller åtgärd är nödig, som kan inverka på strandägares eller annans rätt, såsom bland annat byggnad för flottningsarbetarnas härbärgerande under flottningstiden, är den, vars rätt därav beröres, pliktig att tåla skada och intrång, som genom anläggningen eller åtgärden vållas, och i 5 § av samma kapitel stadgas, att för skada och intrång, som förorsakas genom anläggning eller åtgärd för allmän flottled, skall gäldas ersättning enligt bestämmelserna i 9 kap. vattenlagen. Genom dessa föreskrifter hava härbärgen för flottningsarbetarna likställts med och inordnats bland de anläggningar, som anses i regel erforderliga vid flottleds inrättande, samt har i fråga om allmän flottled möjlighet givits att även mot strandägares bestridande erhålla markområden för uppförande av sådana bostadshus, en möjlighet som icke finnes enligt gällande rättspraxis. Frågan, huruvida och varest i sammanhang med inrättande av ny flottled även bostadshus för flottningsarbetarna skola uppföras samt angående härbärgenas beskaffenhet, avgöres i samma ordning som övriga frågor i samband med flottledens inrättande. Den i 10 kap. 17 § av samma förslag omnämnda syneförrättning skall omfatta jämväl denna fråga, som alltså i sammanhang med synemännens utlåtande i övrigt underställes vattendomstolens prövning och avgörande, varvid det åligger domstolen att tillse, att erforderliga härbärgen bliva anbragta på därför lämpliga platser utefter flottleden.

Genom nu berörda bestämmelser är sört för att vid ny allmän flottleds inrättande bostäder för flottningsarbetarna bliva i erforderlig utsträckning anordnade. Genom stadgandena i 6 kap. 20 och 21 §§ i förslaget, vilka paragrafer innehålla föreskrift angående ordningen för åtgärder, avseende redan befintlig flottled, har vidare beretts möjlighet att vid tidigare anlagd flottled å annans mark uppföra sådana härbärgen utefter flottleden, som flottningsföreningen själv anser erforderliga. Där-

emot innehåller omförmälda förslag till flottningsslågstiftning intet direkt stadgande, som ålägger flottningssförening skyldighet att sörja för att härbärgen bliva anordnade uteder flottleden, när under flottningens fortgång behov därav yppas, liksom ej heller i nämnda förslag närmare regleras, under vilka förutsättningar och å vilka platser uppförande av härbärgen bör åläggas flottningssförening, eller av vilken beskaffenhet härbärgena böra vara. Förevarande förslag avser att lämna bestämmelser i nämnda hänseenden ävensom angående tillsynen å reglernas efterlevnad. Anledningen till att dessa stadganden icke upptagits i själva flottningsslågstiftningen har varit, att det ansetts lämpligt att i sammanhang med desamma meddela föreskrifter, avsedda att reglera motsvarande förhållanden vid de flottleder, däri rätten till flottning icke står öppen för envar utan uteslutande tillkommer någon enskild, de s. k. enskilda flottlederna, vilka icke omfattas av flottningsslågstiftningen.

Utskottet finner en lagstiftning av i huvudsak sådant innehåll, som förslaget, i förening med de anförda bestämmelserna i vattenlagen, anger, vara ägnad att befrämja tillbörlig omvårdnad om den avsedda gruppen av arbetare. *Utskottet.*

Beträffande de särskilda bestämmelserna i förslaget har utskottet icke funnit anledning att föreslå ändring i annat avseende än vad angår tillsynen å efterlevnaden av lagen. Förslaget innehåller härom, att sagda tillsyn skall utövas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, som därvid åtnjuter biträde av yrkesinspektionens befattningshavare, på sätt Konungen därom närmare bestämmer. I överensstämmelse med vad utskottet i sitt utlåtande nr 16 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärke åt arbetarna m. m. föreslagit i fråga om tillsynen å de i nämnda lagförslag innehållna bestämmelsernas efterlevnad, vilket utskottets förslag godkänts av riksdagen, har utskottet nämligen ansett, att jämväl i fråga om flottningsarbetarnas härbärgen den omedelbara tillsynen lämpligats bör anförtros åt skogsstatens och eventuellt skogsvårdsstyrelsernas befattningshavare. Utskottet föreslår därför ett tillägg till 5 § av innehåll, att Kungl. Maj:ts befallningshavande vid sin tillsyn å lagens efterlevnad skall åtnjuta biträde förutom av befattningshavare vid yrkesinspektionen jämväl av i det allmännas tjänst för skogsvård anställd personal.

Utskottets uppfattning är — ävenledes i överensstämmelse med vad utskottet ansett i fråga om skogsavverknings- och kolningsarbetarnas härbärgen — att vid ifrågavarande tillsyn biträde av befattningshavare vid yrkesinspektionen icke skall erfordras i vidare mån än genom den av

Kungl. Maj:t i förutnämnda proposition förutsatte specialinspektören, och att alltså de i samma proposition omförmälta två särskilda underinspektörerna ej heller för tillsyn enligt nu förevarande lag skola vara erforderliga.

Ändringen i 5 § har ansetts böra medföra viss formell jämkning jämväl i 4 §.

I anslutning till vad därom i utskottets nämnda utlåtande anförts och av riksdagen beslutats, har utskottet ansett, att jämväl enligt förevarande lag arbetarna böra tillerkännas motsvarande rättighet som den, vilken enligt 31 § i arbetarskyddslagen den 29 juni 1912 medgivits arbetarna, nämligen att å visst arbetsställe utse ombud, berättigade att till inspektionsförrättaren framföra arbetarnas önskemål beträffande arbetets säkerhet eller sundhet. I ett nytt stycke av 6 § hava därför intagits bestämmelser i sådant hänseende, lämpade efter de särskilda förhållandena vid flottningsarbetet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen antagas, måtte för sin del antaga följande

L a g

om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Häri genom förordnas, som följer:

1 §.

Framgår flottled, allmän eller enskild, på sådant avstånd från bebyggd ort, att det icke skäligen kan påfordras, att flottningsarbetarna skola under flottningens utförande begiva sig dit för erhållande av natthärbärke, vare flottningsförening eller i fråga om enskild flottled den, som där innehar flottningsrätten, pliktig sörja för att härbärgen finnas tillgängliga för arbetarna å sådana platser invid flottleden, där påräknas kan, att de komma att uppehålla sig åtminstone vissa tider varje år flottning bedrives, eller där eljest mera stadigvarande behov av natthärbärke yppas.

I fråga om vilka personer enligt denna lag äro att anse såsom arbetare, gälle vad som stadgas i 2 § av lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 §.

Härbärke, som i 1 § sägs, skall ej mindre erbjuda tillräckligt utrymme samt tillfredsställande skydd mot köld och nederbörd, än även med hänsyn till yrkets behov och ortens förhållanden samt den tid, varunder härbärgen kan förväntas komma till användning, motsvara skäliga fordringar på en tillfällig bostad.

3 §.

Fråga, huruvida och varest härbärke efter ty ovan sagts skall anordnas vid allmän flottled, skall avgöras av vattendomstolen på sätt angående prövning av vattenmål är stadgat i vattenlagen; och skall, där med stöd av denna lag mot flottningsförening väckes påstående om skyldighet att uppföra härbärke vid allmän flottled, sådan talan behandlas i den ordning, som i 6 kap. 17 § vattenlagen stadgas beträffande där omförmäld talan.

Angående underhåll av härbärke, som nu sagts, gälla vad i lagen om flottning i allmän flottled stadgas om underhåll av skyddsbyggnader vid allmän flottled.

4 §.

Skulle beträffande enskild flottled den, som där innehar flottningsrätten, underlåta att ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i 1 och 2 §§, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande, på framställning av yrkesinspektör eller när så eljest prövas nödigt, vid vite förbjuda honom, sedan han blivit i saken hörd, att efter utsatt skälig tid vidare bedriva flottning i flottleden utan att hava vidtagit de av Kungl. Maj:ts befallningshavande vid förbudets meddelande angivna åtgärder.

Vad i första stycket av denna § stadgas äge icke tillämpning å enskild flottled, som innehaves av kronan, utan skall, när Kungl. Maj:ts befallningshavande beträffande sådan led finner åtgärd, som nu sagts, erforderlig, frågan härom anmälas hos domänstyrelsen, som har att efter omständigheterna antingen vidtaga den påkallade åtgärden eller ock underställa ärendet Konungens prövning.

4 §.

Skulle beträffande enskild flottled den, som där innehar flottningsrätten, underlåta att ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i 1 och 2 §§, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande, när så prövas nödigt, vid vite förbjuda honom, sedan han blivit i saken hörd, att efter utsatt skälig tid vidare bedriva flottning i flottleden utan att hava vidtagit de av Kungl. Maj:ts befallningshavande vid förbudets meddelande angivna åtgärder.

Vad i första stycket av denna § stadgas äge icke tillämpning å enskild flottled, som innehaves av kronan, utan skall, när Kungl. Maj:ts befallningshavande beträffande sådan led finner åtgärd, som nu sagts, erforderlig, frågan härom anmälas hos domänstyrelsen, som har att efter omständigheterna antingen vidtaga den påkallade åtgärden eller ock underställa ärendet Konungens prövning.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, som därvid åtnjuter biträde av yrkesinspektionens befattningshavare, på sätt Konungen därom närmare bestämmer.

6 §.

De, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag, skola, när helst de så påfordra, äga tillträde till de härbärgen, som finnas anordnade, ävensom rätt att där företaga undersökningar, vartill deras tjänsteåligganden kunna giva anledning; och vare arbetsgivaren pliktig att för tillsynens behöriga utövande på anfordran tillhandaga med alla nödiga upplysningar.

Vad i 17 kap. 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens eller Kungl. Maj:ts befallningshavandes bud och ärende gå, gälle ock om dem, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag.

5 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas av Kungl. Maj:ts befallningshavande, som därvid åtnjuter biträde av befattningshavare vid yrkesinspektionen samt i det allmännas tjänst för skogsvård anställd personal, på sätt Konungen därom närmare bestämmer.

6 §.

De, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag, skola, när helst de så påfordra, äga tillträde till de härbärgen, som finnas anordnade, ävensom rätt att där företaga undersökningar, vartill deras tjänsteåligganden kunna giva anledning; och vare arbetsgivaren pliktig att för tillsynens behöriga utövande på anfordran tillhandaga med alla nödiga upplysningar.

Hava flottningsarbetarna inom sig utsett ett eller flera ombud att till vederbörande inspektionsförrättare framföra arbetarnas önskemål beträffande härbärgenas beskaffenhet eller rörande anordnande av nya sådana, åligger det inspektionsförrättaren vid undersökning utefter flottleden att lämna ombuden tillfälle att fullgöra detta uppdrag. Anmälan om sådant val bör göras hos arbetsgivaren, och vare denne eller den, som förestår flottningen, pliktig att, när undersökning enligt denna lag företages, underrätta såväl inspektionsförrättaren om arbetarnas berörda åtgärd som ock arbetarnas ombud om inspektionsförrättarens besök vid arbetsplatsen.

Vad i 17 kap. 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens eller Kungl. Maj:ts befallningshavandes bud och ärende gå, gälle ock om dem, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

7 §.

Över beslut, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande meddelas jämlikt 4 § första stycket, må klagan föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement inom tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1920.

Stockholm den 25 april 1919.

På andra lagutskottets vägnar:

ADOLF DAHL.

Reservation:

av herr *Lindström*, som ansett, att övergångsbestämmelserna bort erhålla följande lydelse:

»Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1920; dock att bestämmelserna i 4 § icke skola äga tillämplighet, förrän två år förflutit från det lagen trätt i kraft.»
